

колениям [20, с. 67-89]. Однако это происходит, когда цена на минеральные ресурсы ниже, чем предельные альтернативные социальные издержки их добычи, а не тогда, когда она выше, чем частные.

Ряд ученых считает возможным существование так называемой «ренды истощения», понятие которой близко к понятию абсолютной ренты [21, с. 18]. Она может иметь место в случае, когда известно, что определенный вид минеральных ресурсов находится на грани истощения, в связи с чем у потребителей может возникнуть необходимость перехода на его заменитель, имеющий более высокую цену. В такой ситуации цена на минеральный ресурс в какой-то момент может повыситься и установиться на уровне цены его заменителя. Этот рост цены и обуславливает наличие ренты истощения. Однако достаточных эмпирических данных, подтверждающих существование ренты истощения, в настоящее время нет.

Очевидно, что данная ситуация, если и может иметь место в нынешних условиях, то достаточно редко и в отношении только тех ресурсов, которые в действительности находятся на грани исчерпания (возможно, в отношении нефти, природного газа и др.), т.е. не для большинства видов полезных ископаемых.

Таким образом, редкость, ограниченность, невозобновимость и исчерпаемость большинства видов минеральных ресурсов также не могут являться причиной того, что при их разработке имеет место абсолютная рента.

В целом, как показывает теоретический анализ и эмпирические данные, абсолютной ренты вообще, и связанной с использованием минеральных ресурсов, в частности, на постоянной основе не существует.

Вместе с тем на рынках минеральных ресурсов, как и на других рынках, постоянно имеют место ситуации, когда цена на продукцию, произведенную с их использованием, выше или ниже предельных альтернативных издержек на замыкающем месторождении, то есть постоянно образуется дифференциальная рента, которая может быть как положительной, так и отрицательной.

В горной промышленности также, как и в других отраслях, может иметь место монополярная рента, которая связана не с природными и другими особенностями минеральных ресурсов, а с возможностями экономии на масштабе за счет использования определенных технологий и с институтами, регулируемыми соответствующие отношения: с правительственными ограничениями конкуренции и предпочтениями отдельным компаниям, со сговором, недобросовестной конкуренцией и т.д.

Гипотетически на рынках некоторых видов минеральных ресурсов может иметь место рента истощения. Однако в связи с тем, что ее существование не доказано, данная гипотеза нуждается в дальнейшей проверке.

Таким образом, на сегодняшний момент нет достаточных причин для того, чтобы считать, что в горной промышленности существует абсолютная рента. А, следовательно, нет оснований для использования специальных налогов, предназначенных для изъятия этого вида ренты у горных компаний.

Вместе с тем в Украине существует настоятельная необходимость разработки теоретических подходов к

налогообложению дифференциальной ренты в горной промышленности и реформированию на этой основе налогового и горного законодательства.

Список источников

1. Веклич О. Экологическая рента: сущность, разновидности, формы / О. Веклич // Вопросы экономики. – 2006. – № 11. – С. 104-110.
2. Міщенко В. Гірнична рента і платежі за надра / В. Міщенко // Геолог України. – 2004. – №4 (жовтень-грудень). – С. 28-34.
3. Амоша А.И. Теоретические основы и механизмы регулирования доходов угледобывающих предприятий / А.И. Амоша, Л.Л. Стариченко // Уголь Украины. – 2004. – №6 – С. 3-8.
4. Колесник М. Текущее состояние и перспективы рентного налогообложения в России / М. Колесник // Вопросы экономики. – 2003. – №6. – С. 78-87.
5. Андріївський І.Д. Реформування економічного механізму користування надрами: регулятора економічної, екологічної та соціальної безпеки країни: Моногр. / І.Д. Андріївський, М.М. Коржнев, П.І. Пономаренко. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2005. – 195 с.
6. Комаров М.А. Рентное налогообложение в недропользовании / М.А. Комаров, Ю.П. Белов, О.С. Монастырских // Минеральные ресурсы России. – 1998. – №3. – С. 18-22.
7. Разовский Ю.В. Стратегия использования горной ренты в 21-м веке / Ю.В. Разовский // Уголь. – 1999. – № 10. – С. 43-45.
8. Галуза С. Рентні відносини і ціноутворення в газодобувній промисловості / С. Галуза, В. Артемов // Економіка України. – 1999. – №6. – С. 42-53.
9. Решетілова Т.Б. Гірнична рента у механізмі господарювання корпорацій (на прикладі вугільної промисловості): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук.: спец. 08.07.01 / Т.Б. Решетілова; НАН України, Ін-т екон.-правов. дослідж. – Донецьк, 1998. – 32 с.
10. Блауг М. Економічна теорія в ретроспективі / М. Блауг; пер. з англ. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. – 670 с.
11. Otto J.M. Mining Taxation in Developing Countries / J.M. Otto. – UNCTAD. – 2000. – November. – 19 p.
12. Boadway R. The taxation of natural resources: principle and policy issues / R. Boadway, F. Flatters. – World Bank Policy Research Department. – WPS 1210. – 1993. – 72 p.
13. Міщенко В.С. Глобальний і національний вимір трансформаційних процесів у мінерально-сировинній сфері України / В.С. Міщенко; заг. ред. В.М. Шестопалова. – К.: РВПС України НАН України, 2009. – 84 с.
14. Макконелл К.Р. Экономика: принципы, проблемы и политика / К.Р. Макконелл, С.Л. Брю; в 2т.; пер. с англ.– М.: Республика, 1992. – Т. 2. – 400 с.
15. Шерер Ф. Структура отраслевых рынков / Ф. Шерер, Д. Росс; пер. с англ. – М.: ИНФРА-М, 1997. – 698 с.
16. Kahn A. Telecommunications: The Transition from Regulation to Antitrust / A. Kahn // Journal on Telecommunications & High Technology Law. – 2006. – Vol. 5, № 4. – P. 159-188.
17. Baumol W. Contestable Markets: An Uprising in the Theory of Industry Structure: Reply / W. Baumol, J. Panzar, R. Willig // The American Economic Review. – 1983. – Vol. 73, №3. – P. 491-496.
18. Коуз Р. Фирма, рынок и право / Р. Коуз; пер. с англ. – М.: Новое изд-во, 2007. – 224 с.
19. Бобылев Ю.Н. Реформирование налогообложения минерально-сырьевого сектора / Ю.Н. Бобылев. – М.: ИЭПП, 2001. – 2001. – № 35Р. – 126 с. – (Сер. «Научные труды»).
20. Эндерс А. Экономика природных ресурсов / А. Эндерс, И. Квернер. – 2-е изд. – СПб.: Питер, 2004. – 256 с.
21. Малюк Б.І. Надзор користування у країнах Європи і Америки: Довідкове видання / Б.І. Малюк, О.Б. Бобров, М.Д. Красножон. – К.: Географіка, 2003. – 197 с.

М. Заєць
м. Одеса

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ТА КРИЗОВИХ ЯВИЩ В ЕКОНОМІЦІ

Ринкова трансформація економіки України на сучасному етапі її розвитку створює нові можливості і зумовлює необхідність формування ефективної, відкритої для зовнішньоекономічних зв'язків банківської сфе-

ри, спрямованої на інтегрування у світовий промисловий, товарний та фінансовий простір. Інтернаціоналізація зовнішньоекономічної діяльності посилюється під впливом поглиблення міжнародного поділу пра-

ці, інтенсифікації господарських зв'язків між країнами, сферами та галузями економіки. Ці процеси дедалі більше визначають трансформаційні зміни, інтеграцію України у глобальний світовий простір.

Фінансова транснаціональна консолідація, яка останніми роками відбувається у світі вже привела до виокремлення приблизно 20 транснаціональних банків, які мають найпотужнішу ресурсну базу та домінують на світовому ринку фінансових послуг.

Основним чинником фінансової консолідації є прагнення досягнути:

- зменшення податкових зобов'язань, ефективнішого розміщення ресурсів;
- збільшення прибутку завдяки диверсифікації продуктів та універсалізації банківської діяльності; – диверсифікації кредитних ризиків; – оптимізації організаційної структури та структури менеджменту.

Фінансовій глобалізації та інтеграції присвячено багато економічних статей і досліджень, в яких науковці намагаються розкрити зміст і сутність цих понять, прослідкувати їх тенденції та наслідки для світової економіки [1-4].

Про вплив світових глобалізаційних процесів на економіку України вітчизняні та іноземні економісти звертали увагу давно. Умовно їх можна поділити на противників та прибічників глобалізації. П. Матвієнко, О. Плотніков, Е. Прасад, К. Рогофф, М. Коуз, О. Хмиз, Ю. Древаль, займають сторону противників глобалізаційних процесів, аргументуючи це негативними наслідками для України, зокрема руйнацією та повною фінансовою залежністю вітчизняної фінансово-кредитної системи від закордонних транснаціональних корпорацій [5-9]. В. Зимовець, Н. Шелудько, Н. Кузнецов не вбачають у цих процесах небезпеки для української економіки і розглядають фінансову глобалізацію як невідворотність і невід'ємність сучасних реалій [10-13].

Процеси глобалізації світової економіки не могли і не зможуть обійти Україну та її фінансово-банківську систему, особливо враховуючи відкритість вітчизняної економіки. Банківська система однією з перших переживає процес прискорення інтеграції шляхом розширення присутності в ній іноземного капіталу. При цьому вкрай важливим є об'єктивне визначення ролі і місця іноземних банків в функціонуванні і перспективах розвитку банківської системи України.

Перші представництва іноземних банків з'явилися в Україні на початку 1990-х років. Активний прихід банків з іноземним капіталом відбувся у 1994 році в Україні розпочали свою діяльність 12 банків.

Початковий стан діяльності банків з іноземним капіталом в Україні характеризувався низкою обмежень, зокрема:

- максимальний розмір частки іноземного капіталу у загальному капіталі банківського сектору не повинний перевищувати 15%);
- максимальний розмір частки одного іноземного інвестора у банку обмежувався 35%;
- створювати дочірні банки в Україні дозволялося лише банкам;
- заборонялись інвестиції у банки з офшорних компаній;
- регламентувався мінімальний розмір статутного фонду новоствореного банку у разі істотної участі у ньому іноземного капіталу.

Згодом доступ іноземного капіталу на ринок банківських послуг лібералізовано унаслідок скасування низької обмежень. Ця обставина стала стимулом активізації приходу іноземних капіталів у банківський сектор України.

На 01.01.2009 року в Україні функціонувало 35 банків з іноземним капіталом, з яких малі стовідсотковий іноземний капітал АКБ «Райффазенбанк Україна

(Австрія)», Сіті банк (Україна) (США), АБ «Креді Свісс Фьорст Бостон (Україна)» (Швейцарія), «Креді Ліоне Україна» Франція), «Банк Пекао Україна» (Польща), «ШГ Банк Україна» (Нідерланди), АКБ «ХФБ Банк Україна» (Австрія). Крім того, в Україні здійснюють діяльність банки, акціонерний капітал яких не є на всі 100% сформований нерезидентами, але вони є іноземними банківськими групами – АТ «Кредит Банк (Україна)» (Польща), «НРБ Україна», ЗАТ «Альфа-банк» (Україна) та «Банк Петрокоммерц-Україна» (усі – Росія). Частка іноземного капіталу в сукупному зареєстрованому статутному капіталу українських банків на 01.01.2009 дорівнювала 41,6%.

Основна сфера, де активно працюють банки з іноземним капіталом в Україні, – обслуговування великих корпоративних клієнтів, у тому числі українських підприємств західних компаній, фінансування експортоорієнтованих клієнтів.

АБ «Креді Свісс Фьорст Бостон (Україна)» отримав статус урядового агента з виконання приватизації обленерго. Банки, що належать російським фінансово-промисловим групам, основну активність зосередили на підтримці бізнесових інтересів своїх груп.

Що стосується особливостей регіональної мережі філій та відділень банків з іноземним капіталом, то вона зумовлена економічною привабливістю регіонів – це Київ, Дніпропетровськ, Донецьк, Харків, Запоріжжя. Саме в цих регіонах виробляється близько двох третин ВВП і функціонують великі підприємства.

У сучасному світі налічується понад 100 країн, де існують ті, чи інші обмеження доступу іноземних банків на внутрішні ринки банківських послуг. Головною причиною існування таких обмежень здебільшого є те, що національна банківська система розглядається не лише в аспекті її суто економічних функцій, а й у геоекономічному і стратегічному аспектах як чинник фінансової безпеки держав.

У низці країн Східної Європи, лібералізація фінансових систем яких була здійснена на початку ринкових реформ 90-х років минулого століття, іноземний капітал посів домінуючі позиції у банківському секторі (80-90%) капіталу належить іноземним учасникам), і саме ця група банків починає посилювати свій вплив на характер та пріоритет економічного розвитку.

У низці випадків експерти зазначають специфічність інтересів іноземних банків, що кредитують національних суб'єктів. Так, прихід іноземних банків у Польщу на початку 90-х років ознаменувався зосередженістю їх на високодохідних видах операцій (особливо у сегменті обслуговування зовнішньоекономічних операцій клієнтів).

Іноземні банки перехопили найбільших і найвигідніших клієнтів. У відповідь Національний банк Польщі переглянув розв'язання нагальних проблем у банківському секторі (санація, приватизація банків). В результаті було лібералізовано політику щодо іноземних банків, намагаючись залучити їх до присутності іноземного банківського капіталу у Польщі за рахунок участі зарубіжних банків у приватизації польських банків.

Іноземний банківський капітал відіграв провідну роль у процесах концентрації банківського капіталу в Польщі. На початку 90-х років у країні налічувалося близько 200 банків, нині їх лишилося удесятеро менше. При цьому лише 3 банки повністю належать польським власникам і державі, у статутних фондах решти банків більшою чи меншою мірою присутній іноземний капітал.

Після невдалої спроби уряду Угорщини зберегти національний банківський сектор, забезпечивши його конкурентоспроможністю за рахунок значних бюджетних ін'єкцій (на такі цілі щорічно витрачалося до 7% ВВП), курс було змінено у напрямі прискореної приватизації банківського сектору. Внаслідок такої політики

зараз більше половини угорських банків належать іноземцям, причому рівень їхньої капіталізації і рентабельності значно вищий порівняно з вітчизняними банками. Водночас експансія іноземних банків в Угорщині супроводжувалася привнесенням сучасних банківських технологій, західних стандартів корпоративного управління, забезпеченням прозорості структури власності.

Банківська система Естонії вважається однією з найстабільніших серед банківських систем балтійських республік колишнього СРСР. Це не останню чергу це було досягнуто за рахунок консолідації банківського сектору, захисту його на початковому стані від іноземних конкурентів.

Доля іноземного капіталу в банківській системі України значно нижча, чим в інших країнах Східної Європи і Прибалтики (табл. 1)

Таблиця 1

Доля іноземного капіталу в банківській системі на 01.10. 2013 р.

Назва країни	Доля іноземного капіталу,%
Естонія	96,4
Литва	94,5
Румунія	89,3
Болгарія	73,6
Польща	61,9
Латвія	61,3
Угорщина	58,1
Україна	34,0
Росія	27,0
Білорусь	19,6

Особливістю банківської системи Китаю є незначна частка іноземних банків – на їх балансах лише 12% сукупних активів банківського сектору. На початку 2006 в Китаї діяло 234 представництва, 157 філій і 13 дочірніх структур іноземних банків. Відкриття банківського сектору Китаю для іноземного капіталу відбувалося поступово (цей процес тривав понад 30 років), кількома етапами: спочатку іноземним банкам дозволялось відкривати лише представництва, потім – філії, але тільки на території СЕЗ, ще згодом було розширено перелік міст, у яких можна було відкривати філії. Лише з 1996 року іноземним банкам дозволено відкривати філії на усій території Китаю.

Після вступу Китаю до СОТ банки-резиденти з іноземним капіталом отримали дозвіл здійснювати валютні операції з іноземними компаніями. Через певний час планується дозволити валютні та юаневі операції з китайськими компаніями, і лише через 5 років ці банки зможуть, здійснювати усі види операцій, у тому числі і з фізичними особами.

Унаслідок хвилі банківських криз у середині 90-х років у латиноамериканських країнах відбувався перехід під контроль іноземного капіталу не лише дрібних спеціалізованих кредитних установ, а й великих банків регіону. Такі процеси всіляко стимулювалися урядом з метою відродження фінансового ринку. При цьому відкриття внутрішніх ринків для іноземного банківського капіталу супроводжувалося «зніманням верхків»: насамперед іноземні банки захопили найдохіднішу частину ринку.

У цілому аналіз численних випадків проникнення банків з іноземним капіталом у країни Латинської Америки свідчить про динамічний вплив іноземного капіталу на ефективність і конкурентоспроможність місцевих банківських систем. Досвід Аргентини засвідчив, що не справилися численні побоювання ніби присутність іноземних банків може дестабілізувати потоки капіталу. Під час останньої кризи в Аргентині банки з іноземним капіталом знімали кошти зі своїх зовнішніх

кредитних ліній для покриття безпрецедентного відпливу депозитів. У цілому, на думку більшості експертів, досвід останніх фінансових криз у Мексиці та Аргентині засвідчив, що банки з іноземним капіталом виявилися стабілізуючою силою,

Підбиваючи підсумки світового досвіду розширення присутності банків з іноземним капіталом, треба виокремити наступне:

- за останні п'ять років частка банківських активів, які контролюються іноземними банками, стабільно зростає (особливо в країнах Центральної та Східної Європи, Латинської Америки);

- банки з іноземним капіталом, як правило, на початковому етапі діяльності на національних ринках концентрують свою діяльність на окремій ринковій ніші;

- обслуговують іноземні компанії та міжнародну торгівлю, проте ця тенденція має тимчасовий характер - у міру закріплення на фінансових ринках банки з іноземним капіталом;

- дедалі активніше займаються роздрібним банківським бізнесом;

- здебільшого активне проникнення іноземного банківського капіталу на національні фінансові ринки справило динамічний вплив на ефективність і конкурентоспроможність місцевої банківської системи;

- прихід іноземних банків пов'язаний з привнесенням і впровадженням новітніх банківських технологій, західних стандартів менеджменту, то сприяє якіснішому і комплексному задоволенню потреб клієнтів у банківських продуктах.

У цілому всі вищевказані тенденції тією чи іншою мірою простежуються і в Україні: банки з іноземним капіталом демонструють за багатьма ознаками вищу конкурентоспроможність порівняно з вітчизняними, відбирають найвигодніших клієнтів, здійснюють географічну експансію у найпривабливіші регіони, на початкових етапах мало працюють із фізичними особами (хоча останнім часом низка банків з іноземним капіталом активно просуваються на ринок вкладів населення).

Стосовно надійності та ефективності, то тут, безперечно, пріоритет належить банкам з іноземним капіталом. Причина такої ситуації у тому, що у структурі національного банківського сектору домінують дрібні «кишенькові» банки (із 160 діючих до переліку малих НБУ відноситься 91 банк). Окрім хронічних проблем і капіталізацією, малі банки мають найвищу витратність за процентними зобов'язаннями – 9,5% (за системою 7,5%). Відношення сукупного банківського капіталу до ВВП в Україні не перевищує: 5%, тоді як у світовій практиці вважається, то капітал банківського сектору достатній для обслуговування нормального відтворювального процесу, повинен становити, як мінімум, 6-7% по ВВП.

За станом на 01.10. 2013 року із загальної суми депозитів населення (420 млрд. грн.) 75% знаходиться в локальних фінустановах і лише 15% – в банках з європейським капіталом, в той час як їх доля в 2008 році складала 26%. За останні 5 років обсяг вкладів, довірених російським банкам, зріс з 7% до 10%.

Ці цифри відображають трансформацію банківського сектору України останніх років – вихід з ринку ряду іноземних фінустанов, які продали свої українські «дочки». Так діяльність в Україні звернули, нідерландський «ING Bank», чеський «Home Credit Bank», британський «HSBC», німецькі «Bayerische і Landesbank» і «Commerzbank», південнокорейський «Kookmin Bank», шведські «Swedbank і SEB Group», французький «Societe Generale», австралійський «Erste Bank», грецький «Alpha Bank».

Таким чином доля іноземного капіталу в статутному капіталі банків України скоротилась з 42% в кінці 2011 року до 34% в серпні 2013 року – з врахуванням того, що ряд об'єктів ще не завершено цей показник продовжує знижуватись.

Основні причини покидання ринку України європейськими фінансовими інституціями – проблеми в їх материнських банках і домашніх економіках західних країн та стагнація українського ринку і специфіка вітчизняного бізнес-середовища. Здорова конкуренція з іншими іноземними групами надає позитивний вплив на український ринок.

З іншого боку, відток західних фінансових інституцій наживив вітчизняний банківський сектор, на ринку з'явилися нові ніші, в яких конкурують українські і російські гравці. За нішу яку покинули західні банки конкурують великі українські і російські гравці. Їх головна перевага – готовність приймати правила в рамках яких діє український ринок, розуміння його специфіки та менталітету місцевих клієнтів.

Разом з необхідністю виживання в надзвичайно складному становищі, броунівський рух на українському банківському ринку дав поштовх цілої хвилі укрупнення та злиття банків. Плодом такого злиття став «Дельта Банк», який піднявся з 31-го місця по об'єму активів (5,5 млрд. грн. в кінці 2008 р.) до 4-го (47,6 млрд. грн. в червні 2013 р.). При цьому за перше півріччя 2013 р. банк збільшив портфель депозитів на 60%. Не менш активно в боротьбу за гроші українських громадян включився «Сбербанк» Росії, який за перші 2 квартали 2013 р. наростив депозити на 33%, також ця установа викупила австрійську фінансову «Фольксбанк».

Ринковою долею іноземних банків зацікавлені великі українські бізнес-структури, які здібні переорієнтувати викуплені фінустанови під визначений сектор економіки, зокрема на кредитування агросектору. Але рівень конкуренції в банківському секторі України був значно вищим за участі західних банків.

Західні банки запровадили в Україні нові стандарти бізнес-етики, та специфічні технології, якраз західні гравці завдавали тон стандартів обслуговування, ділової етики, відносин з проблемними клієнтами, а також поведінки в випадку виникнення проблем у самих банків. Іноземні банки дійсно змінили банківське середовище України. Вже зараз прийшов час боротьби за клієнта не ціновими методами, а за рахунок якості обслуговування – оперативності і точності надання послуг, професійного консультування, прозорості умов обслуговування, а також широкого вибору продуктів та послуг.

В свою чергу зростає вимогливість клієнтів, українці більш вимогливо відносяться до вибору фінансового партнера, звертають все більше уваги на швидкість обслуговування. Найбільший за активами «Приватбанк» перейшов на цілодобове обслуговування клієнтів.

Хоча головні причини виходу з ринку зарубіжних банків пов'язані зовсім не зі сферою обслуговування. Установи з західним капіталом є важливою частиною

стійкості вітчизняного банківського сектора, п'ять років тому 40% капіталу банківської системи припадало на європейські банки і якраз їх материнські структури с появою кризи забезпечували фінансову підтримку своїм українським «дочкам». Українські інвестори мають більш скромні ресурси для поповнення капіталу на випадок кризи ліквідності і інших проблем.

Розраховувати на повернення зарубіжних інвесторів не слід очікувати, як мінімум до покращення економічної ситуації в Україні. Спад економіки веде за собою погіршення якості кредитних портфелів, а значить зменшення капіталів і збільшення ризиків банкрутства.

Не сприяє їх діяльності в Україні і проблема з прозорістю вітчизняного бізнес-середовища. Так багатьом іноземним банкам прийшлося зіштовхнутись з неможливістю повернення застави через українську судову систему. Але навряд чи доля західного капіталу опуститься нижче 20%. При умові вирішення ключових проблем вітчизняний ринок залишається цікавим для іноземного капіталу. До того ж залишаються розвиваючою ся країною буде розраховувати на банківське фінансування для реалізації необхідних інфраструктур і бізнес-проектів, що стане особливо актуальним після рецесії.

Список джерел

1. Іноземні банки на фінансових ринках Центрально-Східної Європи // www.economix.com.ua.
2. Формування фінансово-кредитної системи в умовах світової глобалізації // www.economix.com.ua.
3. Фінансова глобалізація // www.vizlub.net.
4. Міжнародний кредит у світовій валютно-фінансовій системі // www.economix.com.ua.
5. Матвієнко П. До питання фінансової незалежності України // www.economix.com.ua.
6. Плотніков О. Фінансова глобалізація: ризики для України // www.politdumka.kiev.ua.
7. Прасад Е., Рогофф К., Коуз М.А. Реалії фінансової глобалізації для країн, що розвиваються // www.ufin.com.ua.
8. Хмиз О. Капітал як «провокація». Вплив потоків капіталу на виникнення і розвиток економічних криз // www.dt.ua.
9. Древалю Ю.Д. Глобалізація і глобалістика: проблеми міжнародного співробітництва і наднаціональні корпорації // <http://korolenko.kharkiv.com>.
10. Зимовець В. Про інтеграційні процеси у світовому фінансовому секторі // Економіка України. – №9. – 2012. – С. 80-88.
11. Зимовець В. Тенденції і наслідки експансії західного фінансового капіталу у Східній Європі // Економіка України. – №2. – 2011. – С. 74-83.
12. Шелудько Я.М. Іноземний капітал у банківському секторі України: проблеми і наслідки // Фінанси України. – №7. – 2012. – С. 79-86.
13. Кузнецов Н. С. Аналіз тенденцій міжнародного ринку банківських послуг на сучасному етапі // www.pdaa.com.ua.
14. www.scm.com.ua.

О. Кендюхов

К. Ягельська

м. Донецьк

ЧИННИКИ ВИПЕРЕДЖАЮЧОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Новітні масштабні перетворення у світі без зупину поширюють коло дослідників, яких цікавить проблематика швидких якісних трансформацій соціально-економічних систем. Однак дефіцит знань у даній сфері не зменшується, а спроби вирішити одні питання поглиблюють наявні та нерідко окреслюють нові, тим самим підкреслюючи глобальність проблеми. Швидкоплинність подій в усіх сферах життя змушує концентрувати увагу на особливостях економічного прискорення з метою винайдення нових механізмів розвитку національного господарства, які б відповідали сучасності.

Прискорений розвиток відбувається в різних країнах за неоднаковим алгоритмом, причиною чого є різні стартові позиції, з яких починається розвиток: для одних це аграрне суспільство, для інших – індустріальна економіка. Прямий чи опосередкований вплив географічних, кліматичних факторів, рівня забезпеченості природними ресурсами, чисельності населення тощо також позначаються на швидкості розвитку [1, с. 63]. Проте, як доводить практика, прискорений розвиток в різних країнах відбувається і неоднаковими темпами, адже стратегія на випередження, що оперує якісним поєднанням різних політичних, економіч-